

Publikacija v državi SRS pavlačena.

Pretnost leta: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—, liven jugoslovije: Celo leto K 150—. Inserati ali omanila se za- računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišstvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 kruna.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišstvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

51. številka.

Maribor, dne 9. maja 1921.

Letnik XIII.

Neodrešena in, odrešena domovina.

Naša neodrešena domovina živi- ri baš sedaj težke dneve. Italija z vso naglico pripravlja nove državnozbor- ske volitve. Za te volitve so že pred- ložene kandidatne liste. Pri teh na- šini ne bodo držali rok križem, ampak bodo skušali za vsako ceno uveljaviti svoje kandidate. Kaka usoda da čaka naše zavedne kandidate po Primorju, nam že poroča časopisje, kako da jih fašistovska druhal pretepa in tira pod ključe ječ. Italijani seve zatrjujejo, da bodo volitve svobodne, a kaka je ita- lijanska politična svoboda, o tem nam dovolj pričajo požgana jugoslovanska društvena poslopja. Vemo že vnaprej, da bodo jugoslovanske večine po ne- odrešeni domovini v dobi italijanskih državnozbornih volitev, izpostavljene najgrozovitejšemu nasilju od strani i- talijanske vladne manjšine, ki se po- slučuje za izvedbo nacijsionalističnega terorizma fašistovske druhal.

Take se je in se bo godilo sedaj pred državnozbornimi volitvami v ne- odrešeni domovini, kjer korobači jugo- slovanske večine italijanska vladna manjšina. Pri pogledu na nasilstva, katerim so in se bodo izpostavljeni na- ši neodrešeni bratje od strani Lahov, pa se moramo ozreti okrog po nas že dokaj časa odrešenih ujedinjjenih bra- tih v Jugoslaviji, kjer skušajo vladne manjšine tudi potom nasilja potlačiti opozicijske večine. Tudi pri nas v odrešeni domovini imamo nacijsionalis- tične elemente, ki nič kaj daleč ne za- ostajajo za italijanskimi fašisti.

Z mirno vestjo lahko beležimo in povemo našim neodrešenim bratom, da bodo pri nas v odrešeni domovini de- mokracije kmalu isto kot so po Primo- rju fašisti. Iz naše Dalmacije nam že prihajajo poročila, da je policajdemo- kratska druhal zagrabila palice ter do krvi prebita zemljoradniška po- slanec Lazič in Frančič kot protidr- žavna elementa, dasi je Lazič pristni Srbičanec iz same Sumadije. Sploh so prišli policajdemokratske batine nad opozicijskimi elementi po Hrvatski, Slavoniji, Bosni in Černogori tako v prakso, da jih komaj sproti beleži za- grebski „Hrvat“.

No, pri nas v Sloveniji se sicer ta vladna detelja policajdemokratov ni zagrabila za palice, pač pa se postu- juje v zadnjem času tako očividnega političnega nasilja napram opozicio- nalnim večinam, da nas od Hrvatov in Srbov politično zavednejše Slove- nce to kršenje politične svobode bolj bo- li, kot Hrvata in Črnogorce dejanske batine.

Po od demokratov prirojenem vo- lilem reči so se izvršile pod kontro- lo demokratskih komisarjev občinske volitve po slovenskih avtonomnih me- stih. Demokrati so dobili povsod po mestih tako breco, da so uvideli, da na postaven način ne dobe niti v enem slovenskem mestu župana. Ta poraz jih je kot nacijsionalistične fašiste tako ujezil, da so se zatekli pod zaščito na- silja. V Ljubljani in Mariboru so že vložili rekorde proti občinskim volit- vam z edinim namenom, da zavlečejo županske volitve in v zavlačevalni do- bi iztuhajo kako novo protizakonitost razveljave volitev ali pa vzpostavitev demokratskih komisarjev mešto zako- nito in svobodno izvoljenih županov. Ali ni tak nastop demokratov v Ljub- ljani ter Mariboru za las podoben ita- lijanskemu nasilju, kateremu so izpo- stavljani naši bratje po neodrešeni do- movini? Gotovo, naši demokrati kot markirani državotvorni elementi so de- janski bratje laških fašistov.

Nič se ne bomo čudili, ako bomo prej ali slej videli švigati na vozavih okrog po deželi pretepaske Sokole, ki batinjajo protidržavne elemente iz vrst opozicije. Seve, „Jutro“ piše in ozna- ja kot kak italijanski list, v noben-

Katastrofalen poraz Samostojne v mariborskem okraju.

V nedeljo 8. maja so se vršile ob- činske volitve v mariborskem okraju. Izmed 82 občin je volilo samo 44 ob- čin, v dveh (Sv. Jurij in Slatinski dol) ne bo volitev, ker je velik del teh ob- čin pridružen Nemški Avstriji. M. 36 občinah so odpadle volitve, ker je bi- la vložena samo ena kandidatna lista. Od teh ima SLS brez volitev 26 ob- čin, od ostalih 10 sta samo Boč in Gru- sova prišle v roke Samostojne. M. 8 občinah pa so zastopane vse stranke. Od 44 občin, ki so volile, je dobila SLS absolutno večino v 16 občinah, tako da ima od 80 občin 42 popolnoma v svoji lasti. Polovico odbornikov ima SLS brez volitev v 5, in pri volitvah v 5 občinah (Gradiška, Gorica, Sv. Nikolaj, Pivola, G. Hoče). V ostalih občinah ima SLS močna zastopstva. Samostojna je dobila pri volitvah sa- mo 2 občini, t. j. Janževa gora in pa Smarjeta na Dravskem polju. V vseh drugih je propadla. JDS in NSS ofi- cijelno niti nastopili nista. Imata v me- šanih listah komaj JDS skupno 19 od- bornikov, NSS pa 23. JSDS in komu- nisti so nastopili skupno. Večino ima- jo izmed 180 občin v 12 občinah in si- cer samo tam, kjer so prej bile nera- ške trdnjave (Lajtersperk, Pobrežje, Studenci, Pekre, Sv. Lovrenč i. t. d.) Socialni demokrati so odvzeli samo- stojnim tri četrtine glasov. Napram volitvam dne 28. nov. 1920 je SLS v

sodnem okraju Maribor napredovala za okroglo 30%. Samostojna je zgubi- la te-le trdnjave: Sv. Marjeta na Pes- nici, Vosek, Sp. Duplek, Gradiška, Po- lička vas in Skoke. Samostojna je do- živela v sodnem okraju Maribor kljub pomoči JDS in ponekod celo JSDS (St. Peter), katastrofalen poraz.

Slovenska ljudska stranka je iz- šla iz tega volilnega boja kot zmago- vita, najmočnejša stranka.

Skupni izid v mariborskem glavarstvu.

Sodni okraj Maribor:

Število odbornikov 1044
SLS ozir. SKZ 630 torej 60.35%
Vse nasprotne stranke 414 » 39.65%

Sodni okraj Sv. Lenart v Slov. gor.:

Število odbornikov 454
SLS ozir. SKZ 394 torej 86.79%
Vse nasprotne stranke 60 » 13.21%

Sodni okraj Slov. Bistrica:

Število odbornikov 474
SLS ozir. SKZ 411 torej 86.71%
Vse nasprotne stranke 63 » 13.29%

Celokupni izid v mariborskem okraj- nem glavarstvu:

Vseh odbornikov 1972
SLS ozir. SKZ 1435 torej 72.76%
Vse nasprotne stranke 537 » 27.24%

Plitvost Mermoljevih besed.

Nedavno je poslanec Mermolja, član „Kluba samostojnih kmetov“, go- voril v ustavotvorni skupščini svoj „velikopotezni“, sicer pa deviški go- vor. Mermoljev govor je prinesel „Kmetijski list“, ki piše, da je vzbu- dil Mermoljev nastop v vsej zbornici, tako na vladnih klopih kakor med o- pozicijo, (prvo mu radi verjamemo, sredi pa je laž; op. ur.) veliko za- nimanja in napravil na vse globok vtis. Vsak trezni in nepristranski pre- sojevalec mora, ako je prečital ta go- vor, priti do zaključka, da je Mermo- ljev govor vzor praznine in plitvosti.

Predvsem je Mermolja povdaril, da je Slovenec in Jugoslovane, da po njegovem mnenju zahteva to jugo- slovanstvo, da se takoj sprejme usta- vo Mermolja pa ni povedal, da nam vsiljujejo to ustavo vladne stranke, v katerih je to 180 srbskih poslancev. Dejstva, da Srbi jugoslovanstva ne marajo, je tako neoporečno, da ga ne more utajiti niti sam g. Mermolja. Ce- mu govori kot „Jugoslovane“ za spre- jetje nam vsiljene ustave? Če je iz ju- goslovanskega stališča potrebno, da se sprejme ustava, zakaj pa se Srbi nočejo povzpeti do jugoslovanskega mišljenja? Po Mermoljevih nazorih bi morali samo Slovenci in Hrvati prinašati žrtve na oltar jugoslovan- stva. Mermolja je tudi povdarjal, da so Srbi vzgojeni vse preveč v Srb- skem, ne pa v jugoslovanskem duhu.

državi ni bilo toliko politične svobode kot pri nas pod sedanjo vlado. Lepa svoboda to pri nas, ki velja le za de- mokrate, a ne za druge stranke, ki nastopajo proti demokratski korupciji. Lepa svoboda, ako se najpoprej voli, potem pa razveljavi ljudski glas, ker prija demokratskim fašistom in vpost- vi „svoboda“ demokratskih komisarjev Pošten Slovenec je danes povsod ubo- ga para! Po neodrešenih krajih ga preganja — tuje — sovražnik Itali- jan; doma v odrešeni domovini pa mu krati svobodo in politično pravo — brat — fašistovski demokrat. Glede usode politične svobode si mi kršča- nsko čuteči Slovenci lahko podamo ro- ke z neodrešenimi brati po Primorju.

G. Mermolja! Ali bo mogoče vzgojiti Srbe kot Jugoslovane, ako im ustava ki se sedaj dela, zajamčuje srbsko nadvlast? Naše mnenje je, da s to u- stavo Srbi nikdar ne bodo postali Ju- goslovani.

Mermolja je v svojem govoru po- segel tudi v zgodovino našega nara- da. Prišel je do zaključka, da nasprot- stva med Srbi in Hrvati ni kriva se- danja ustava, marveč tisočletna vzgo- ja, diktirana od tujih narodov; Mer- molja je dokazoval, da je Apostolsko Veličanstvo na Dunaju uživalo med Slovenci in Hrvati ugled nekakega „božjega sinu“. G. Mermolja, čemu go- vorite brez treznega prevdanka! Sr- bom to Apostolsko Veličanstvo vendar ni veljalo kot „božji sin“, in če niso odgojeni kot „Jugoslovani“, kje je vzrok? Tudi o tej točki Mermoljeve- ga govora imamo svoje odvojeno mi- šljenje. Nasprotstev med Hrvati in Srbi je kriva v veliki meri dosedanja državna uprava, kakor je to priznal dr. Trumbić, ki se glede politične da- lekovidnosti ne more primerjati z no- benim „članom kluba samostojnih kmetov“. Centralistična ustava raz- parcelira Hrvatsko, vzame Hrvatom bana, ki so ga imeli stoletja in sto- letja ter jih spravlja pod nadvlado srbskega plemena. Ali ne bo potem- takem nasprotstvo še večje, medseboj na mržnja še strastnejša?

Mermoljevo „jugoslovanstvo“ je fraza, saj vendar sam priznava, da je njegova stranka sprejela pod svoje okrilje vso nemškutarijo. Torej: lju- dje, ki so se na Dunaju klanjali Apo- stolskemu Veličanstvu, kjer so izvr- šili na nesramen način denuncijant- stva nad Slovenci, so danes prigan- jači, voditelji in pristaši Mermoljeve stranke! No, lepo jugoslovanstvo!!

Mermoljevo jugoslovanstvo je po- polnoma enakovredno njegovemu kr- ščanstvu. Med drugim je izrekel Mer- molja tudi sledeče: „Kot kristjan, kot prepričan katoličan zahtevam kance- lparagraf!“ — Ali je otrok, ki zahteva za lastno mater kuratelo, dober? S to svojo trditvijo je Mermolja pokazal svoje liberalno mišljenje v vsej na- goti. Posebno pa si je Mermolja „pri- voščil“ našo duhovščino, o kateri je zatrjeval narodni skupščini, da trguje z vero. Za to trditev pa dični posla- nec samostojnih kmetov ni doprinesel

nikakega dokaza. Nesramen je bil g. Mermolja radi tega, ker je v Beogra- du nastopil kot obrekovalac tisti du- hovščine, katera mu je pomagala, ko se je naselil v naših krajih. Res je le-to, da duhovščina ni trgovala z vero, pač pa so v Beogradu mešeta- rili in kupčevali samostojni poslanci s pravicami in interesi slovenskega kmeta! Zalostno je dejstvo, da so ta- vno zastopniki kmetijskih volilcev, izda- li v Beogradu življenjske interese svo- jih volilcev za Judežev groše, kakor n. pr.: ministrski stolček, poslaniško službo, mesto podpredsednika konsti- tuante in troje korit v deželni vladi slovenski.

Višek vse negramnosti pa je Mer- molja dosegel s psovanjem slovenske- ga ljudstva. Izjavil je, „da je sloven- sko ljudstvo tako neumno, da o avto- nomiji ali samoupravi nima niti poj- ma...“ Slovenci! Do danasnega dne nas ni še nikdo tako užalil kot Mermolja, ki nas pred celim srbskim in hrvatskim narodom prikazuje kot neumne. Srbi in Hrvati vedo dobro, da se je Mermolja debelo nalahal. Naši bratje nas poznajo in istotako jim je znana stopnja, na kateri se ra- zviija naše kulturno in gospodarsko delo. Ako je se med Srbi v vladnih strankah najti le en posamezni poli- tik, ki še ima smisla za poštenost in pravicoljubje, bo z gotovostjo obsodil Mermolja, klevetnika lastnega rodu!

Vsa težnja Mermoljevega govora je bila koncentrirana v geslu: Sprej- mimo to ustavo takoj! Mermolja ne vprašuje, kakšna je ta ustava, dali je dobra ali je slaba. Kaj njemu in njegovi stranki, ako bo ta ustava zaslužnjevala za desetletja politično in gospodarsko naš slovenski narod! Vlada je kupila stranke (samosojno in turško) in te naj glasujejo za to slabo ustavo, ki bo napravila iz na- še lepe domovine navadno policijsko državo. In ko bo ta ustava sprejeta, nastopi doba splošne zadovoljnosti. Srbi postanejo Jugoslovani, Macedo- nija in Albanija se spremenita v po- krajini, kjer bomo odslej imeli žari- šča naše kulture, liberalna intelligen- ca pa se bo z veseljem podajala v te kraje, kjer bo vršila svoje kulturno- misijonsko delo. Mermolja je v tem oziru marsikaj povedal, zamolčal pa je eno: ni nam obrazložil, ali se bo vrnil v Vrtojbo, ali če se bo preselil v Macedonijo ozir. Albanijo, ki se bo pod „blagodejnim“ vplivom te ustave spremenila v pravcato obljubljeno de- želo.

O Mermoljevem govoru velja na- rodna prislovica o strahovih: „v no- tranjosti je volina, okoli pa ga me- ni!“ Kajti govor je bil glede zasnove prazen, odlikoval pa se je po nena- vadni vsebinski praznosti.

Kaj je sklenil jugoslovanski episkopat v Zagrebu?

Jugoslovanski škofje, ki so konfe- rirali v Zagrebu pod predsedstvom za- grebskega nadškofa dr. Bauerja od 30. aprila do 6. maja, so napravili na slednje, za vse katoliške Jugoslovane važne sklepe:

Jugoslovanski episkopat je pred- ložil sv. Očetu po svojih rimskih od- poslancih razne predloge, katerim je kazal papež naklonjenost in dovolil, da se poje po vseh jugoslovanskih ško- lijah latinskega obreda evan gelij v narodnem jeziku. Vsi zakra- menti se naj delijo po rimskem ob- redniku v narodnem jeziku.

Da se upelje v bogoslužje narodni jezik, sta se zbrala dva odbora pod načelstvom dr. Jegliča in dr. Sariča, ki bosta izdelala edinstveni obrednik za celo našo kraljevino.

Konferenca jugoslovanskega epis- kopata je razpravljala tudi o razme- jitvi škofij v naši državi. Škofje so se sporazumeli z ozirom na omejitve ohiš- škofij, ki so vsled ustanovitve naše dr-

žave izgubile na obsegu. Veliko škofij, katerih ordinariji bivajo sedaj v tujih državah, je zgubilo precej na teritoriju, za te dele se vzpostavijo administratorji. Tozadevno se bodo izdelali predlogi, ki bodo predloženi Rimu in Beogradu.

Naš episkopat je tudi ostro obsodil vladno postopanje napram ukinjenju verskega poduka v Vojvodini in je tozadevni protest odposlal Pašiču, Pribičeviću in predsedstvu konstituyente.

V posebni spomenici so naši škofje obsodili kancelparagraf, ki krati svobodo sv. Cerkve.

Po sklepu jugoslovanskega episkopata se razširi bogoslovni študij v Zagrebu in Ljubljani na pet let.

Škofje so podvzeli potrebne korake, da se bo za prihodnost omogočilo nemoteno izvrševanje verskih dolžnosti katoliškega vojaštva.

Škofje so tudi obsodili doseljanje izvajanje agrarne reforme, ki je direktno naperjeno, da uniči lastninsko pravico Cerkve in imajo vsled tega veliko izgubo razni cerkveni zavodi. Episkopat pa se je tudi izrekel za prodajo cerkvene posesti, koliko ta ne bi škodila kulturnim ter humanitarnim cerkvenim interesom.

Navodila za praznovanje narodnih praznikov se odslej ne bodo dostavljala duhovščini od posvetne, ampak od duhovne oblasti.

Na konferenci se je razpravljalo o kat. društvenem življenju, ki se naj časa primerno reformira z ozirom na sledeče smernice: 1. Episkopat želi, da se organizirajo vsi katoličani složno glede verskega delovanja. 2. Vse verske organizacije se zedinijo s sedežem v Zagrebu in Ljubljani. 3. Kot centri izobraževalnih organizacij se prizna SKSZ v Ljubljani za Slovenijo, za Hrvaško pa: Hrv. kat. Savez in Hrv. kat. ženska zveza. 4. Marijine organizacije so kot del dušnega pastirstva izključno pod cerkvenim nadzorstvom.

Z ozirom na bedno stanje jugoslovanske kat. duhovščine bodo zahtevali naši škofje od vlade tozadevno potrebno pomoč. O ravnokar omenjenih točkah konference jugoslovanskega episkopata bo obveščena duhovščina ter verniki s posebno okrožnico.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Danes bo prva seja konstituyente, na kateri se bo proizvel Pašič z že davno sestavljenimi odgovori na interpelacije glede Reke, evakuacije Dalmacije ter trgovskih pogajanj z Italijo. V splošnem se bodo prerekli o ustavi do četrtika, ko bo prvo glavno glasovanje o sprejetju ustave. Podrobna debata o ustavi bo v petek.

Policejdemokrati v Zagrebu in Beogradu je začelo zelo skrbeti Radičevu republikansko gibanje. Radič noče v Beograd, pač pa po Hrvatski zbira svoje pristaše ter pripravlja shode. Sedaj še le, ko so že policejdemokrati osrečili svobodno Jugoslavijo z dvema obznanama, naperjajo tretjo proti Radičevemu pokretu. Mladna: Beograd in Zagreb se bosta poslužila vseh mogočih sredstev, da se zaježijo ter preprečijo radičevska zborovanja z govori proti regentu, vojski in konstituenti. Prvi korak policejdemokratov napram Radiču je prepoved skupščine Radičeve stranke, ki bi se imela vršiti na posebno slovesen način na Binkoštno nedeljo.

O velikopoteznem alban-skem vpadu v naše in grško ozemlje javljajo iz Prizrena. No, ako je arnavska akcija že vnaprej znana, potem že ne bo nič!

NEMČIJA.

Nemčija preživlja težke čase. Vladna kriza se nadaljuje, sestava nove vlade bo nekaj zelo težavnega, ker nobena koalicija noče prevzeti nase odgovornosti za težak položaj, ki proti Nemcem vsled ententnih zahtev, katerim se hočejo ukloniti edinot socijalni demokratje in neodvisni socijalisti.

Na zasedbo Poruhrije se pripravljajo Francozi z vso resnostjo. Francosko rensko brodovje je pripravljeno za prevoz čet preko in po Re-

nu. Pohod francoskih čet po Poruhriju se bo začel iz centrov: Duisburg, Düsseldorf, Trier in Mainz.

SLEZIJA.

Položaj, katerega je ustvaril vpad Poljakov v Slezijsko ozemlje do biva vedno resnejše lice. Slezijskih glavnih krajev niso zasedli poljski vstaši, ampak regularne poljske čete, ki so zagospodarile nad celotnim položajem v Gornji Slezijski do Korfantijske črte. Proti poljski zasedbi so se začele gibati razne nemške organizacije, ki so prešle v ofenzivo napram poljskim vpadnikom. Medzavestniške čete so povečini vstrahovane od Poljakov. Pri spopadu Poljakov z ententlerji so igrali najbolj začetjo in ključno vlogo Italijani, katere so vgnali Poljaki prav do cela v kozji rog.

Poljskemu energičnemu nastopu v Gornji Slezijski je dokaj dobro došel nov komunistično prevratni pokrat v Nemčiji, ki poziva nemško delavstvo na izvedbo generalnega štrajka, na nasilno vzpostavitev komunističnih komisarijev in na spremembo sedanjega družabnega reda.

AVSTRIJA.

Zasedbo Gornje Slezie po Poljaki najbolj občuti Avstrija, kateri je vsled zasedbe popolnoma ukinjen dovoz slezijskega premoga in po morala Avstrija znatno omejeni dosedanjí železniški promet.

Politična poročila.

p Sijajno KZ zborovanje pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Vkljub slabi in nezadostni razglasitvi se je vendar zbralo na volilnem shodu 1. maja toliko Jurjevčanov, da je govornik, urednik „Murske Straže“ upravičeno povdajal, da je Samostojni povesod, posebnop a še tu, kjer se je rodil dični naš voditelj dr. Korošec, za vse večne čase odklenalo. Saj pa je že tudi skrajni čas, da ljudstvo spozna svoje škodljivce, katerih pogubonosno, protikmetško delovanje je govornik v teku svojega govora jasno dokazal. Razkritje žal je njihovo hinavsko pisanje in poudarjanje: „Mi nismo proti veri.“ Kakor njihovi očetje liberalci, tako tudi hočejo poslušni sinovi samostojni voditelji izriniti iz naših src to, kar so nam zapustili naši predniki kot najdražjo, najsvetejšo dedščino, ljubezen do Cerkve in vere. Zato pa je začelo ogoljufano, razočarano ljudstvo pri predstojeh občinskih volitvah obračunavati s to prošlulo in razpadajočo stranko profitmaherjev. Obrnilo je hrbet ljudem, ki imajo na jeziku med v Belgradu pa prodajajo za izvoznic, ministrske in poverjeniške stolčke karisti našega kmetkega in slovenskega ljudstva. Kdor noče pljunuti v svojo lastno skledo, bo volil listo naše, res za ljudstvo delujoče Slovenske kmetke zveze.

p Shodi v okrajnem glavarstvu Celje in Slov. Gradec. Vršili so se shodi in sicer v nedeljo dne 1. maja v Smartnem za Dreto in v Ljubnem, dne 3. maja v Zavodjem, dne 4. maja v Razboru, dne 5. maja v Smartnem in Smiklavžu pri Slov. Gradcu. Na vseh shodih je poročal poslanec Vlad. Pušenjak o političnem položaju in o občinskih volitvah. Na vseh shodih, ki so bili jako dobro obiskani, so zborovalci odobrvali politiko Jugoslovskega kluba in njegovo borbo za avtonomijo. Na shodu v Zavodjem je liberalni izkoriščevalce ljudstva gostilničar in trgovec Hrvat motil shod, a jo je pošteno skupil. Povsod se ljudstvo obrača od SKS, ker obsoja njeno izdajstvo nad kmetiskim ljudstvom.

p JDS je razcepljena na tri politične zaplate, kakor to priznava v vodniku „Nova doba“ od četrtika, (ko piše: Vsled razcepa stranke (JDS seveda) v Samostojno kmetško in narodno-socialno stranko, stopa demokratiška stranka v Sloveniji zopet na plan kot močna sila, kot stranka velike državne poence. To megalomanijo privoščimo „Novi dobi“, a zadnja JDS ševna potenca je bil za politiko rajni dr. Tavčar. Menda pa ne bodo prištevali demokrati med duševne poence: dr. Kukovca, Ribnikarja, Vogarja in tem podobne JDS Lemberžane.

Širite katoliške liste!

Dnevne vesti.

d Izjava. „Kmetijski list“, „Jugoslavija“, „Jutro“ in morebiti še kateri drugi demokratiški list, so prinesli vest, da je g. dr. L. Lenard sam izstopil iz uredništva „Straže“, ker se baje ne strinja „z njenim pisanjem in s klerikalno protidržavno gonio“. Z ozirom na te neresnične in neosnovane vesti smo žalj prisiljeni izjaviti, da g. dr. Lenard ni sam izstopil iz uredništva „Straže“, ampak se mu je služba s 1. majnikom odpovedala, ker vsled svoje vsestranske zaposlenosti izven uredništva ni izvrševal svojih dolžnosti. — Ravnateljstvo Čirilove tiskarne.

d Lepa se nam obeta. Beograjski policejdemokrati so spustili v javnost 4. t. m. novo naredbo, ki nič kaj ne zaostaja za „Obznanom“. Naredba se glasi: „Vsako javno zasmehovanje in sramovanje ter omalovaževanje države, ustave in zakonov, vojske in posameznih plemen troimenskega naroda: Srbov, Hrvatov in Slovencev, načelje javnih oblastev in oblastvenih odredb kakor tudi vsako kazanje odporosti, in vsako ščuvanje zoper nje je prepovedano. — Dejanje se je jasno storilo, če se je izvršilo na obče dostopnem kraju tako, da ga je opazilo več nego dve osebi, ali če se je dejanje izvršilo pred več nego dvema osebama, kolikor ni omejeno na domačo obitelj, ali če se je dejanje izvršilo s tem, da se je tiskovina, drug spis, podoba, zastava ali znak razširjala ali na obče dostopnem kraju nabila ali razstavila. — Ne glede na to, ali se morda uvede kazenskosočno postopanje, kaznuje preslopke te naredbe politična okrajna oblastva, oziroma policijska oblastva, z globo od 20 K do 10.000 K, ali z zaporom od 24 ur do 3 mesecev, ali pa z globo in z zaporom ob enem. Globa se steka v ubožni zaklad države, v katere okolišju se je kaznjivo dejanje izvršilo.“ Slovenski policejdemokrati bodo zlorabljali to novo naredbo, da bodo krili z njo pred javnostjo svojo duševno ter telesno umazanost. Ako bomo ožigosali pijančevanje vodje brežiškega glavarstva g. Korošca, nam bo že stala policija na vratu, da sramotimo alkoholno preveč vdani osebi Korošca državni urad. Ako bomo v Mariboru posadili na pranger sodnega svetnika Posega in Muleja, kar sta popivala pri največjih narodnih in državnih nasprotnikih, bomo globljeji za 10.000 K, ker blatimo sodno oblast. — Blagor demokratom, sedaj bo ščitila policijska naredba njihove vsakdanje zločine.

d Pobožne želje. Demokratiška časopisje razširja neprestano vesti, po katerih bo Jugoslov. klub radi „neuspehov“ v občinskih volitvah spreminil dosedanje taktiko ter vstopil v vlado. Tako n. pr. piše zagrebška „Riječ“, da bo vodstvo stranke v sporazumu z Jegličem sprememlo svoje stališče, „ker Slovenci, ki odobravajo demokratiški program, tako želijo“. — Pustimo zagrebškim demokratom jalovo veselje!

d Demokrati proti Jugoslaviji? „Demokratija“, glasilo policejdemokratiške stranke, se je v številki od dne 5. t. m. izjavila proti državnemu nazivu „Jugoslavija“, češ, da je ta naziv „nesimpatičen“. Ob tej priliki piše velikosrbski „Balkan“ sledeče: „Od ujedinjenja do današnjega dne se demokratiška stranka ni zavzela pametnejšega in poštenjšega stališča. Srbski narod tega ne bo pozabil. Demokratiški stranki in njenem glasilu, ako bodo tudi delali tako kot pišejo, kajti demokratiška stranka je dolžna, voditi račune o čuvstvomljanju srbskega naroda, ne pa o željah protidržavnih elementov črno-rumene „Jugoslavije“. S srbstvom za srečo naše slavne kraljevine in v dobrobit vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev! — V Ljubljani se izjavlja starešinstvo Sokola za „Jugoslavijo“, v Beogradu pa se demokrati pehajo za prvenstvo srbskega plemena. Slaba disciplina v vrstah policejdemokratov!

d Lažeš kakor Urek. Ravnokar omenjeni rek se dobesedno uresničuje. Urek laže v „Kmet. listu“, kako sijajno je zboroval v Kapelah ter Dobovi v svoji najbližji politični domeni. Urekovo poročilo o sijajnosti zborovanj je laž, katero pobijate dejstvi, ker je v Kapelah dobila SLS 76 glasov (10 od bornikov), JSDS 52 glasov (6 odbor-

nikov), SKS pa niti ni mogla postaviti kandidatne liste. Kako je mogel Urek v Kapelah sijajno zborovati, ko pa nima niti enega pristaše. V Dobovi pa se Urek nagnal, pred batinami ga je rešil edinole urni pobeg na vozu. G. Urek je nesramni lažnjivec v svojih poročilih o sijajnosti SKS zborovanj. Sramota za konstituantno, da sedi v njej podpredsednik, o katerem gre po Sloveniji glas: Lažeš kakor samostojni poslanec Urek!

d Ptaj je dobil župana — a ne demokrata dr. Senčarja, ampak socijalista Tomaža Lozinšek. Narodni socijalci so ostali pri ožjih volitvah nevtralni. Te izvolitve so se tako ustrašili gg. demokratje, da so vložili rekuz proti izvolitvi socijalista ptajskemu županom. No, pa naj se le mestna policejdemokratijska pomiri, ker Ptaju bo sledil Maribor, Celje in Ljubljana. Taboru“ in „Jutru“ bomo že poskrbeli, da bosta lahko pisala: Vsa artonomna mesta Slovenije v naprednih županskih rokah. Res žalostni časi, pa ne za črno in rdečo internacionalo, ampak za narodni in državni monopol policejdemokratijske.

d Dr. Goriškova smola. Hudo je, če se koga oprime ta nesrečna smola. Ako jo spraviš na obleko, se je ne iznebiš. Če te smola spremlja v politiki, imaš še hujske težave. In taka smola preganja sedaj našega demokrata dr. Milana. Za volitve v trški občinski zastop si je naročil celo dr. Lužarja iz daljne Kranjske, gostilničarja Pukšiča in nekega kočijaža. In vse skupaj ni nič izdalo. Dobri kočijaž je sicer pripeljal oba volilca v St. Lenart, sprejel od dr. Milana lepo demokratiško napitnico, pojedel pečenko in volilni guljaž, spil sladko volilno vinco, a njegova kroglica je zdrknila v skrinjico SLS. Da, da, Goriškova demokratiška drevesa nočejo in ne bodo rasla v St. Lenartu več do nebes. O ta nesrečna smola!

d Marenberški bratom Sokolom je mislonaril brat dr. Reisman iz Maribora. Besednega slamorezanja zvanega „Demostena“ dr. Reismana je bilo toliko, da so poslušalci prekinili slamorezca s poskanjem samo, da se se ga rešili. Ker dr. Reismana nikdo noče več poslušati v Celju, niti v Slov. Bistrici, še manj pa v Mariboru, se je zatekel v marenberški kot, ki je Bogu za hrbtom, da je pomatvanja vrednim poslušalcem ponudil nekaj rezanice. Ko bi bil slišal dr. Reismanov marenberški govor dr. Rosina, gotovo bi bil ponovil svoj izrek o slamorezanju.

d Balkanizem. Ministrski svet v Beogradu je sklenil, da se ustavi od 5. maja naprej vse štipendije dijakom v mozemstvu. Izvzeti so le nekateri veterinarci, ki obdrže štipendije še do konca tega leta. Po drugih državah se ustavljajo dijakom štipendije koncem leta, le v državi, kjer je največ demokratiške „svobode“ tudi v ministrstvu, pa kar v sredini semestra. Seve, ker beležimo, da je tako postopanje napram dijakom — balkanizem, smo surovine!

d Nad mariborskim carinskim uradom se močno huduje predsobotni „Narod“ in pravi, da je naše carinstvo le predaleč žalostno zaslovelo. — Radi mariborske carinarne so bili ustavljeni brzovlaki, ki so danes zopet poljani. Ako pa minapišemo članek o „balkanizmu“, potem nam očitno „Tabor“, da smo surovi z brati Srbi. „Narodovo“ obširno notico ukinjenje brzovlakov bi čisto lahko naslovili „Balkanizem“. Ali se bo zaletel rahločuteči „Tabor“, ki je z mirno vestjo spuščal v javnost hujskarije na poščitni poboj, tudi v „Narod“?

d Od ptajskega dr. Pirkmajerja nasilnim potom vpostavljeni županski stolce je izpodbit. Dr. Pirkmajerjeva demokratiška zasluga je bila svoj čas, da je ustoličil županom demokrata g. Raušla na občino Obrež pri Središču. S tem demokratiškim po sili županom je obračunalo ljudstvo pri občinskih volitvah. V občini Obrež pri Središču so bile tri kandidatne liste: KZ, ki je dobila 109 glasov (10 odbornikov), JDS Raušlova 49 glasov (5 odbornikov) in Stranka delavcev ter malih posestnikov, ki je priberala le 18 glasov: 1 odbornika. Iz tega volilnega rezultata lahko uvidi dr. Pirkmajer, na kako trdnih nogah stoji

Je bratje iz Slovenske Bistrice in iz Trnave so se pripeljali na tren vozo-
vih. Navaden izlet pa se je razvil v
navdušeno manifestacijo za orlovsko
nise. V cerkvi je bila pridiga in sv.
maša, ki jo je služil zreski svetnik
Karba. Svečanost je posebno povzdig-
nalo zbrano petje konjiških bratov pod
odstvom br. Ant. Smogayec. Po slu-
žbi božji je bilo zborovanje na pro-
stem. Vodil ga je okrožni predsednik
br. Fr. Selih. Takoj po pozdravu je
pevski zbor zapel Orlovsko himno in
tudi med govore je bilo uresničenih več
pevskih točk. Lepi sta bili deklama-
ciji. Naraščajnik Srebre iz Oplotnice
je deklamiral „Pesem naraščajnikov“,
br. Jak. Ložak iz Konjic „Našo pe-
sem“ (iz Mladosti). Govorili so bratje:
Mat. Napotnik in Fil. Ravnik iz Ko-
njic, A. Zidansek in Pivec iz Spita-
lice, Jan. Fridrih iz Kobilja, Mat. Pe-
trinšek in stediščnik kaplan Ivan Ran-
žigaj iz Uadrama. Nato telovadni na-
stop: Olsanske vaje 1921, naraščajne
vaje 1920 in vaditeljske vaje 1921.
Priglasilska zabava je pokazala, ka-
ko zna Orel združevati resno delo z
lepim poštenim razvedrilom. To mu
pa tudi pridobiva vedno večjega zau-
panja med ljudstvom. Prireditelj je
zadovoljila vse udeležence — mogoče
kakšnega sprotnika ne.

kinem. No, ravno toliko je še ostalo,
da sem par Zgancev v obari na-
močil ter zamogel pohvaliti izborni
kuharski talent naše Burge. France
pa me je tolažil, češ, „čakanja je tež-
ko če v želodec je prazno“ in mi de-
lal tek s svojimi suhimi in mastnimi
dovtipi, tako, da je imela Burga do-
volj posla, predno je utolažila lačno
in željno stran mojega želodca.

Nadaljevala sva pot na Okrešelj,
a ker je deževalo kar naprej sem se
čez dva dni vrnil domov, nezadovo-
ljen z namočeno partijo v Savinjskih
Alpah.

o K slovesni ustanovitvi telovad-
nega odseka »Orel Studenci« pri Mari-
boru, ki se vrši dne 16. maja 1921 v
prostorih in na vrtu gostilne »Pri beli
zastavi« v Studencih, so vabljeni vsi
iskreni prijatelji mladinskega gibanja.
Vstopnina 2 dinarja. Začetek ob 3. uri
popoldan. Posebna vabila dostavi odsek.
Bog živi!

o Odborova seja tel. odseka Orel
Maribor bo v ponedeljek ob 7. uri zve-
čer pred fantovskim večerom v dru-
štvenem prostoru. Odborniki vsi! —
Predsednik.

o 7. fant. večer tel. odseka Orel
Maribor bo v ponedeljek ob 8. uri zve-
čer v društvenem prostoru. Redni
člani so pod disciplino dolžni priti. —
Podporni člani in ss. Orlice iskreno
vabljeni! — Bog živi!

o Vsem odsekom mariborskega o-
krožja! Pripravljajte se že sedaj na
okrožno naraščajsko prireditev v He-
čah na prvo pobinkošno nedeljo (22.
maja 1921). — Natančneje v okrožnici.
— Letošnja okrožna prireditev bo v
Slivnici sred junija.

Dopisi.

Ribnica na Pohorju. Dne 8. t. m.
se je vršil pri nas sijajno obiskan shod
SKZ, na katerem je poročal poslanec
Pušenjak o položaju in o delu poslan-
cev. Po njegovem govoru, katerega so
vsi navzoči odobraval, so govorili o
agrarni reformi in o domačih gospod.
zaedah gg. Držičnik, Podlesnik ter
Skočir. Pri zborovanju navzoči so s-
demokrati so molče odobraval izvaj-
janja poslancev. — Naš gostilničar g.
Ptačnik je izobesil dne 1. maja rdečo
zastavo. S tem je javno priznal, da
je njegova gostilna le za socialne de-
mokrate, a ne za nas kmete. Mi kmet-
je se bomo radi tega izogibali gostil-
ne Ptačnik ter obiskovali le gostilno
Petrun, kjer je vsak kmet dobrodošel.
gost. Kdor je proti nam, ne zasluži na
še podpore.

Ljutomer. V Sezanje, ki je bil
pokopan 3. t. m. g. Jože Markovič.
mногоletni član krajn. šolskega sveta
očinski svetovalec itd. star 71 let.
N. v. m. p. — Na dan pogreba je iz-
dihnil tudi njegov tovariš g. Iv. Sla-
vič, bivši gostilničar, mnogoletni b.
župan itd. na Kamensčaku po dolgi
mučni bolezni, star 76 let. Rajci je
bil vzgled delavnosti, naobražen in
dober svetovalec vsakomur. V mlaj-
ših letih je bil dika v svoji občini.
Velikasten je bil pogreb na praznik
Vnebohoda s spremstvom cezanjevske-
ga gasilnega društva, čigar častni
član je bil. Pevci so mu zapeli na do-
mu in ob grobu žalostinke. Naj mu
sveti večna luč! Zaostanim naše so-
žalje! Cezanjejsko gasilno društvo je
naklonilo ubogi šolski mladini v Ce-
zanjevcih 150 K mesto venca svojemu
častnemu članu pok. g. Iv. Slaviču.
Hvala!

Sv. Lenart nad Laškem. Naši
samostojni so vedno hudi, če jim
kdo reče, da so proti veri. Pred krat-
kim je bil eden izmed njihovih kan-
didatov za občinski odbor v gostilni.
Kazalo na razpelo je izustil bogoklet-
ne besede: „Saj mi ta leseni Bog itak
ne more nič pomagati“. Moje, ki še
držite kaj na vero, ali vas ni sram,
da ste bili zapisani s tem bogokletne
žem na isti kandidatski listi? Če pa
bi radi izvedeli, kdo je izustil zgoraj
imenovane bogokletne besede, vpra-
šajte pri domačem tajnistvu Kmetijske
zveze. In tedaj se še čudite, da na-
stopajo duhovniki proti vaši stranki,
ki ima v svoji sredi take ljudi!

Narodno gospodarstvo.

g Učne knjige za nižje poljedel-
ske šole. Vlada je razpisala natečaj
za sestavo učnih knjig za nižje kme-
tijske šole. Učne knjige je sestaviti v
vseh strokovnih predmetih.

g Kronske novčanice bodo progla-

šene neveljavnim se le z 31. majem.
Zamenjava 1-, 2- in 10kronskih nov-
čanic se bo vršila v onih krajih, kjer
se krožijo ti bankovci, od 15. do 30. t.
m. Tako se glasi naročilo finančnega
ministrstva na pokrajinska finančna
ravnateljstva glede izmenjave krons-
kih novčanic.

g Mariborsko tržno poročilo. V
soboto, dne 6. t. m., so pripeljali špe-
narji na 15 vozovih 45 svinj. Za meso
se je plačevalo 32 K, za slanino pa
42—48 K. Krompir, katerega se je pri-
peljalo 46 voz, so prodajali po 15—18
K za merico. Na trg so okoličani pri-
nesli tudi 56 kozličkov; cene so se gi-
šale med 100 in 140 K. Zita je bilo le
malo, cene neizpremenjene. V večji
množini je bila zastopana zelenjava,
katero so oddajali po starih cenah.
Mleka je bilo mnogo, cene 5—6 K za
liter. Cene jajc so poskočile od 2—
2.50 K komadu.

g Mariborski svinjski sejm od
6. maja je bil zelo dobro obiskan in tu-
di kupčija je bila zelo živahna. Vsega
skupaj je bilo na sejmišču prignanih
148 prašičev po sledečih cenah: ple-
menski prašiči kg žive teže 26 do 30 K,
polpitani 28 do 32 K, mladi 6 do 8 ted-
nov stari prašiči 550 do 400 K, jesenski
600 do 1000 K komadu.

g Vrednost denarja. Vrednost a-
meriškega dolarja znaša 135 do 136
naših K, 100 nemških mark stane 214
naših K, za 100 avstrijskih K plača
23 jugoslovanskih K, 100 laških li-
stane 670 K, 100 čehoslovanskih K pa
193—195 naših K.

Razno.

g Najmanjši rekrut na Frances-
kem, ki se je nedavno javil pregled-
ni komisiji, je visok 90 centimetrov.
Nesrečni rekrut, katerega postava
spominja na sedemletnega fantca so
piše Paul Tupinier.

Srebrne krone,
srebrne dve- in petkronske no-
vce, srebrne goldinarje, staro
zlatino in zlatnike kupuje
Avugust Wapper, zlatar,
Maribor, Stolna ulica 1. 242

Dražba lova.
Lovska pravica krajevne občine
Statenberg se da potom javne draž-
be do 30. junija 1922 v za-
kup. Ta dražba se vrši na uradni
dan v Slov. Bistrici v četrtek,
dne 2. junija 1921 ob 11. uri
predpoldne. 244

Dražba lova.
Lovska pravica krajevne občine
Pečce se da potom javne draž-
be do 30. junija 1922 v zakup.
Ta dražba se vrši na uradni
dan v Slov. Bistrici v četrtek,
dne 2. junija 1921 ob 10. uri
predpoldne. 245

Vozniki za prevažanje
okroglega lesa (hlo-
dov) iz gozda pri Slov. Gradu
in Gornji Kapli se sprejmejo
pri »Splošni stavbeni družbi
Maribor«, Aleksandrova cesta
št. 12. 246

Veselica v prid spomenika
padlim vojakom
svetovne vojne, katero prireditelj
bivši ujetnik v prostorih po-
sestnika Jakoba Čuša v Dorna-
vi. Spored: Ob pol 14. uri ve-
černice. Ob 14. uri otvoritev
spomeniškega vrta. Ob 15. uri
veseloigra »Županova Micka« v
dveh dejanjih, ki se vrši v pro-
storih veselice. Plezanje maj-
niškega dreva. Licitacija maj-
niškega drevesa. Strečolov. Šal-
jiva pošta. Petje. Prosta zaba-
va z godbo in plesom, za do-
bro pijačo, topla in mrzla jedila
je preskrbljeno. Za obilno ude-
ležbo prosi odbor. 247

Hiša, solnčna lega, z vrtom
ali brez vrta in hleva
se proda. Ob Bregu 24, Maribor
2—3 239

Pohišstvo postelje z vložki
in žimnicami, bla-
zine, odeje, umivalnik z ogle-
dali, ponočne omarice, obešala
za obleko, zofa, fotelji, karnise
z zagrnjati itd. na prodaj.
Vprašati je pri hišniku v Na-
rodnem domu. Marib. 3—3 235

Svileni naglavni robci
so po ceni na prodaj. Franko-
panova ulica 14, I. nadstropje.

Rezervirano za novo trgovino R. Bizjak, arar, draguljar in optik Maribor, Gosposka ulica

Ceno kupite moške hlače
dobro kron
120—, 140—, 230—, moške
spodnje hlače K 80— in 88—,
srajce pisane ali bela K 120—,
145—, 170—, hlačešina 126 cm
široka 1 m K 70— do 148—,
plavotisk, lep, 1 m K 40—,
45—, 48—, oksford, dober 1 m
K 40—, 46—, rujavo platno
1 m 34— do 40—, šifoni, fini
1 m K 42— do 50—, pred-
pasniki za ženske K 58—, 66—,
72—, 85—, glavni robci, lepi
1 K 30—, 36—, 42—, konjske
štrange 1 par K 24—, 30—,
38—, 44—, uzde navadne in
pletene K 15—, 17—, virvi za
perilo, zidarje, tesarje in seno;
ležni-gumi plašč, angleški kron
1120—, žamet rižast, črn, rujav
in zelene barve za moške oble-
ke 1 m K 130— do 145—, to-
aletno milo, žepna zrcala, britve,
ažoe, trake za čevlje, cigaretni
papirčke, vse vrste krtač, las-
ne igle, glavnike in raznega
druga blaga v zalogi

Alojzij Gnušek, Maribor,
Glavni trg št. 6, Slovenija. 65

URE vsake vrste se spre-
jemajo v popravilo.
Zaloga ur, zlatnine in srebrni-
ne. Kupujem srebrne krone,
čvekrone, nove, srebrne gol-
dinarje itd. 9—10

Jan Ignacij,
Maribor, Grajski trg (v gradu).

Madone,
kipe v velikosti 15x34 cm,
krasno umetniško delo v imita-
ciji bronze razpošilja proti po-
vzetju K 380— založništvo

M. Tičar, Ljubljana.
Na željo se pošlje tudi foto-
grafični posnetek. Komisijsko
prodajo istih je prevzela tudi
tvrdka Ničman, Ljubljana, Ko-
pitarjeva ulica. 3—3 232

Izlet
v planine je najboljši razvedrilo. Vsakdo rad porab svoj
prosti čas, da se poda
na
gore. Da pa izve, kam in kako bi izletel, naroči naj-
nemudoma „Planinski koledar za leto 1921“, ki se ga dobi
s poštnino vred za 21 kron pri »Založništvu v Mariboru,
Krekova ulica 5/1« ter je čisti prebitek namenjen za kočjo

Korošico
pod Ojstrico (1807 m).

Drobni koks
za kovače in ključavničarje, izvrstno sposoben, se
odda pri Prvi mariborski tvornici briketov, Maribor
Komenskega ulica (koroški kolodvor). 248

Alojzij Gnušek, Maribor,
Glavni trg št. 6, Slovenija. 65

Spodnještajerska ljudska posojilnica
Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%
Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo.
Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo
135 brezplačno. 26
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

JULIO
MEINL
D. D.
KAVA
ČAJ
KAKAO.
Središnjica: ZAGREB.
Podružnice:
ZAGREB, Duga ulica 6.
LIUBLJANA, Aleksandrova cesta 1.
MARIBOR, Gosposka ulica 7.
PECUH, Kraljevska ulica 19.

Inserirajte v „Straži“!